

Ο Δάσκαλος του Γένους

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ένας διάβαζε τη ζωή στα μάτια του άλλου. Αυτό όλο κι όλο. Φεύγοντας, άρχισα να συναρμολογώ τις σκέψεις μου. Η πρώτη εικόνα που συνάντησα απέναντί μου ήταν ο Παρθενώνας και θυμήθηκα τα τελευταία του λόγια. «Η μόνη μουσική που ακούω πια είναι αυτό που έλεγε ο Γκαίτε: Η παγωμένη μουσική του Παρθενώνα. Μόνο που εγώ μπορώ να απλώσω το χέ-

πέτυχει. Ενα τρίτο ήταν -και θα έλεγα πως ήταν και πριν από τον Λαμπράκη- ένας μαραθωνοδρόμος της ειρήνης. Πάλι μου έφερε στον νου τον Σικελιανό, που σε ένα ποίημά του, το περιστέρι ενώ ψυχορραγεί φέρνει το μήνυμα: «Ειρήνη! Ειρήνη! Ειρήνη!». Μην ξεχνάτε ότι προτάθηκε για το Νόμπελ Ειρήνης το 2000 και νοερά υπέγραψαν όλος ο ελληνικός λαός και όλη η πολιτική ηγεσία του τόπου και ο κληρός και ο στρατός και ξένοι μεγάλοι καλλιτέχνες. Δεν του εδόθη το Νόμπελ, όπως, αδί-

κό του έργο είναι άγνωστο. Σπεύσατε, λοιπόν, Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Στέγη Ωνάση, Μέγαρο Μουσικής! Σπεύσατε!

Υπάρχουν πολλά πράγματα που δεν μπορούν να ειπωθούν τώρα, γιατί θα φανούν ανίερα. Θα ειπωθούν στην ώρα τους. Και αφορούν τις δυσκολίες της ζωής του τα τελευταία χρόνια και μου φέρνουν στον νου ένα συγκλονιστικό τραγούδι του Τσιτσάνη, που τον λάτρευε ο Μίκης, και έλεγε: «Αισθάνομαι ένας ταπεινός μαθητής του Τσιτσάνη». Το συνταρακτικό τραγούδι έχει τίτλο «Απόκληρος». «Ψάχνουν τα πουλιά γι' αέρα και τα δέντρα για νερό».

Τέλος, δεν γράφω ότι ο Μίκης Θεοδωράκης υπήρξε σύμβολο των αγώνων του ελληνικού λαού. Είναι τοις πάσι γνωστό. Μέσα από τη μουσική του, αναδύεται η Ελλάδα των Ελλήνων σαν χώρα ειρήνης μέσα στην Ευρώπη και μέσα στην μπαρουταποθήκη των Βαλκανίων.

Εχουμε μια οφειλή όλοι προς τον Μίκη, που θα πρέπει να εξοφληθεί γρήγορα και καθαρά. Να αναδειξουμε ακόμα περισσότερο το έργο του τόσο στην πατρίδα μας όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, γιατί ο ψηλός ήταν ένα ασύγκριτο πουλί της Οικουμένης. Ήταν αυτό που έγραψαν τα ξένα μεγάλα πρακτορεία και οι μεγάλες εφημερίδες όπου Γης. Ενα πληγωμένο άλματρος.

Επιθυμώ να τελειώσω. Οι Έλληνες λάτρευαν τον Μίκη. Ήταν ο μόνος στον οποίο συγχωρούσαν ακόμα και τα μεγάλα λάθη. Αλλά η Ελλάδα πολλές φορές ήταν απούσα. Σε δύσκολες δικές του ώρες και θα πρέπει να έχουμε τύψεις γι' αυτό. Αν και ξέρω καλά μέσα μου ότι ο ίδιος, ο Μέγας Παραποιάρης, ήξερε καλά και μειδιούσε ότι είτε γιορτάσουμε τα 70, είτε τα 80, είτε τα 100 του χρόνια, πάλι θα τον βρίσκουμε μπροστά μας. Περισσότερο απ' όλους γνώριζε ότι έχει πάρει με το μέρος του τους αιώνες.

Αθάνατος; Οχι. Αλλά Ζωντανός. Η απάντηση της γοργόνας είναι η γνωστή: «Ζει και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει». Ετσι κι ο Μίκης, Σκληρός. Και να ζητάει τα αδύνατα.

“ Η μόνη μουσική που ακούω πια είναι αυτό που έλεγε ο Γκαίτε: Η παγωμένη μουσική του Παρθενώνα. Μόνο που εγώ μπορώ να απλώσω το χέρι μου από την ταρατσα και να τον πιάσω ”



ρι μου από την ταρατσα και να τον πιάσω». Ο Παρθενώνας μου έφερε στον νου και έναν άλλο συνειρμό. Ήταν τον χρόνο που η ΕΔΑ τον κατέβασε υποψήφιο δήμαρχο της Αθήνας και ο Μίκης μου πρότεινε να αναλάβω κάπως τις Δημοσίες Σχέσεις. Με προέτρεψε να πάω να βρω τον Μπιθικώτση και να του πάρω μια δήλωση για την κάθοδό του στις εκλογές της δημοτικής Πύλας στον Κάλαμο. Ο θυμώσοφος Μπιθικώτσης με κοίταξε με απορία. «Σε έστειλε ο Μίκης να σου πω πως βλέπω την κάθοδό του στη δημοτική;». «Ναι», του λέω. «Ε, λοιπόν, γράψε και να του τη διαβάσεις την απάντηση: “Ρε συ Μίκη, ο Παρθενώνας πολιτεύτηκε ποτέ;”». Αλλοτινού καιρού ιστορίες.

Δεν ξέρω γιατί μέσα μου συνεχώς πιστεύω πως ο Μίκης είναι ο τελευταίος Έλληνας. Τουλάχιστον απ' όσους ζουν τώρα στην Ελλάδα. Στο πείσμα του δίκου καιρού, της μεγάλης κόπωσης, της πανδημίας, της κλιματικής αλλαγής, ο λαός μας συγκλονίστηκε και τον θρήνησαν ακόμα και τα παιδιά. Ναι, σε λίγες ημέρες θα ακουμπάει στο φέρετρό του όλη η Ελλάδα. Τι το διαφορετικό είχε αυτός ο άνθρωπος και πέτυχε αυτό το θαύμα μόνος του; Γιατί είναι θαύμα να ηγηθείς στην Πρέσπια, στο Σουφλί, στη Γαύδο και να ακούς να τραγουδάει ο απλός λαός την «Αρνηση» του Σεφέρη, τους «Μοιραίους» του Βάρναλη, το «Μη παρακαλώ σας μη» του Ελύτη και το «Αυτό το χώμα είναι δικό τους και δικό μας. Δεν μπορεί κανείς να μας το πάρει» του Ρίτσου. Οι ποιητές διέφυγαν την όρασή του και τον έκαναν να βλέπει μέσα σε κάθε άνθρωπο όλη την ανθρωπότητα. Αυτό ήταν το μυστικό.

Ενα δεύτερο είναι ότι ο Μίκης ευαγγελίστηκε εξαρχής την ενότητα του ελληνικού λαού και προσπάθησε με πολλούς τρόπους να την

κως, δεν εδόθη στον Γιάννη Ρίτσο, τον 6 φορές υποψήφιο. Όλοι ξέρουμε γιατί.

Εβλεπα σε ένα από κείνα τα μοναδικά ντοκουμέντα της ΕΡΤ -τι θησαυρούς έχει η ΕΡΤ, ρε παιδιά- τον Μίκη να διευθύνει στον Λυκαβηττό «Αξίον Εστί» με μια παιδική χορωδία, τον Γρηγόρη Μπιθικώτση στις τρελές του φόρμες και τον Μάνο Κατράκη συγκλονιστικό, όμορφο, υπερυψωμένο συνεχώς, πάνω απ' όλους και απ' όλα. Μια λεπτομέρεια. Η παιδική χορωδία αιχμαλωτίστηκε από τα χέρια του Μίκη και στο τέλος έμοιαζε σαν όλα αυτά τα παιδιά να τα είχε σφιγμένα στην αγκαλιά του.

Λοιπόν, να εξηγούμαι. Καλό το τριήμερο εθνικό πένθος που κήρυξε η κυβέρνηση. Σωστές οι αποφάσεις της κυρίας Μενδώνη και του υπουργείου Πολιτισμού. Αλλά πρέπει να στρωθούμε στη δουλειά. Αν ο Μίκης έχει κάτι καινούργιο να πει στον καθένα μας, είναι ότι όλο του το έργο, που τον καθιστά τον αριστερό Ιησού της μουσικής μας, μας γυρίζει στο μέλλον. Ερχεται ο Μίκης, δεν φεύγει. Παραθέτω 4 μικρές υπενθυμίσεις:

➤ Κάθε μέρα ένα έργο του Μίκη Θεοδωράκη παίζεται σε κάποιο μέρος της Γης.

➤ Το μισό Νόμπελ του Ελύτη οφείλεται στον Μίκη Θεοδωράκη. Ήμουν ο μόνος Έλληνας δημοσιογράφος στη Στοκκόλμη το 1979 και ξέρω καλά. Οχι βέβαια ότι δεν το άξιζε ο Ελύτης.

➤ Ο Μίκης έχει αφήσει ένα αρχείο που είναι οι «θησαυροί του Σολομώντα» και πρέπει να σχεδιαστεί ο τρόπος με τον οποίο θα αξιοποιηθεί.

➤ Το μισό τουλάχιστον συμφωνι-

συνήθεια

Τους τελευταίους μήνες δεν μιλούσε πια. Ενστικτωδώς, όμως, κρατούσε την παλαιά συνήθεια. Να πηγαίνει στο δωμάτιο της Μυρτούς που ζει στο επέκεινα και να μένει εκεί αρκετά λεπτά κρατώντας της το χέρι. Μια παρατεταμένη καθηνύχτα. Ογδόντα χρόνια μαζί...

